

Nr 130.

Av herr **Nilsson, Johan**, i Malmö, om ökat anslag till upplysningsarbete för freden.

År 1930 tillät jag mig att i motion i denna kammare, nr 72, hemställa, att riksdagen måtte besluta att för budgetåret 1930/1931 anslå 100,000 kronor att av Kungl. Maj:t utdelas till sådana sammanslutningar, som dels i vårt land vilja sprida upplysning om fredsarbetets mål och medel och dels genom samarbete med motsvarande organisationer i utlandet vilja främja de internationella fredssträvandena. I motionens syfte instämde herrar Ivan Pauli, Ruben Wagnsson, Värner Rydén, Einar J:son Thulin och fröken Kerstin Hesselgren. I motiveringen framhöll jag önskvärdheten av att den år 1929 inrättade informationsbyrån för fredsfrågor och mellanfolkligt samarbete erhöle ett statsbidrag av 25,000 kronor. Riksdagen godtog förslaget så till vida, att den anvisade ett belopp av 32,000 kronor under uttalande av att den nämnda byrån borde därav erhålla 15,000 kronor.

I 1931 års statsverksproposition äskade Kungl. Maj:t för samma ändamål ett lika stort belopp, kronor 32,000, vilket också av riksdagen beviljades med förord för ett om möjligt något högre anslag till informationsbyrån, än vad denna tidigare erhållit. Så blev emellertid icke fallet. Byrån tilldelades av regeringen ett belopp av 15,000 kronor för budgetåret 1931/1932.

I skrivelse till Konungen den 2 oktober 1931 har föreningen Informationsbyrån för fredsfrågor och mellanfolkligt samarbete hemställt om ett statsanslag för budgetåret 1932/1933 av 25,000 kronor. Jag kan icke finna annat än att denna hemställan är väl motiverad och av behovet påkallad. De förväntningar, som ställts på informationsbyrån och som jag givit uttryck åt i den nämnda motionen, synas hava till alla delar uppfyllts, bland annat därigenom att byrån står i nära och gott samarbete med såväl Nationernas förbunds organ som den folkliga freds rörelsens internationella och viktigare nationella organisationer i olika länder. Härigenom har byrån fått karaktären av en allsidigt och, så vitt jag kan förstå, objektivt arbetande upplysningscentral för freden till tjänst för fredsorganisationerna och allmänheten i vårt land samt även i viss utsträckning för freds rörelsen i andra länder.

Motsvarande omdöme torde gälla beträffande vissa andra fredsorganisationer i vårt land och särskilt dem som i likhet med informationsby-

rån ha goda internationella förbindelser, såsom svenska sektionen av internationella kvinnoförbundet för fred och frihet, förbundet för kristet samhällsliv, svenska kommittén av världsförbundet för mellanfolkligt samförstånd genom kyrkosamfundet, de bägge föreningarna för nationernas förbund och svenska skolornas fredsförening. Beträffande dessa nu nämnda och andra fredsorganisationers verksamhet under åren 1930 och 1931 lämnas en kort redogörelse i närslutna *bilaga*.

Det är att beklaga, att Kungl. Maj:t i årets statsverksproposition reducerat fredsanslaget från 32,000 till 25,000 kronor. Icke minst i innevarande tid av en ökad internationell spänning synes det vara så mycket nödvändigare, att statsmakterna stödja under den folkliga fredsrörelsen. Nationernas förbunds församling och andra förbundets organ ha, som bekant, vid upprepade tillfällen understrukit det faktum, att förbundets arbete för världsfredens tryggnad i mycket hög grad, ja, ytterst beror av folkopinionernas stöd, varav följer plikten för folkens ledare att, i vad på dem beror, främja folkviljornas fostran och stärkande i fredlig riktning. Detta är, som antytts, icke minst viktigt just nu, då nationalistiska våldstendenser och farofyllda motsättningar på flera områden av det mellanfolkliga livet göra sig starkt gällande. De penningar som statsmakterna nedlägga för främjandet av en saklig upplysning om de internationella problemen och om fredens betydelse och förutsättningar äro sannerligen icke bortkastade. De skola — därom är jag övertygad — bära frukt i framtiden minskade utgifter och ökade andliga och materiella tillgångar.

Jag tillåter mig att fästa riksdagens uppmärksamhet på det förhållandet, att — såsom jag nämnde redan år 1930 — »ett av de svenska statsmakterna åt den folkliga fredsrörelsens upplysningsverksamhet givet ekonomiskt stöd av den storlek, som denna rörelses inneboende värde och betydelse berättigar den till, otvivelaktigt skulle icke endast befästa Sveriges internationella anseende som fredsfrämjande nation utan även stärka fredsrörelsen inom andra nationer. Därmed skulle vårt land i hög grad medverka till att göra fredsviljan i världen till en maktfaktor, som vore i stånd att utöva ett avgörande inflytande på det politiska arbetet och skapa förutsättningarna för en allmän nedrustning, i sin ordning ett av de nödvändigaste villkoren för åstadkommande av en varaktig fred».

Slutligen vill jag framhålla, att jag med anledning av Kungl. Maj:ts proposition och föreliggande omständigheter i övrigt ansett mig böra för här ifrågasvarande ändamål i år hemställa om ett anslag av minst 40,000 kronor, varav 25,000 kronor borde tillerkännas informationsbyrån för fredsfrågor och mellanfolkligt samarbete i enlighet med dess ansökan, varjämte ett något större belopp, än vad tidigare varit fallet (år 1931 1,500 kronor och år 1930 2,000 kronor), syntes mig böra tilldelas svenska sektionen av internationella kvinnoförbundet för fred och frihet, men att jag på grund av nuvarande ogynnsamma statsfinansiella förhållan-

den dock ansett mig böra begränsa mig till att påyrka blott samma be-
lopp, som beviljades förra året. Under åberopande av vad sålunda an-
förts, tillåter jag mig hemställa,

att riksdagen måtte besluta att för budgetåret 1932/
1933 anslå 32,000 kronor att av Kungl. Maj:t utdelas
till sådana sammanslutningar, som dels i vårt land
vilja sprida upplysning om fredsarbetets mål och me-
del och dels genom samarbete med motsvarande or-
ganisationer i utlandet vilja främja de internatio-
nella fredssträvandena.

Stockholm den 22 januari 1932.

Joh. Nilsson,
Malmö.

Bilaga.

Kort redogörelse för svenska fredsorganisationers verksamhet under 1930 och 1931 (för tiden dessförinnan hänvisas till motion i Första kammaren, Nr 72/1930.)

Samtliga svenska riksorganisationer för fred äro på ett undantag när
(se nedan) genom representantskap anslutna till *Samarbetskommittén för
fredsfrågor* i Stockholm, nämligen

A. Egentliga fredsöreningar

(året för grundandet anges inom parentes):

1. Förbundet för kristet samhällsliv (1918);
2. Föreningen Informationsbyrån för fredsfrågor (1929);
3. Stockholms akademiska förening för Nationernas förbund (1925) så-
som del, jämte Uppsala och Lunds motsvarande föreningar, av
3 a. Sveriges akademiska förening för Nationernas förbund (1925), vil-
ken sammanslutning som helhet dock icke tillhör samarbetskommittén
för fredsfrågor;
4. Svenska freds- och skiljedomsföreningen (1883) samt såsom en re-
lativt självständig lokalförening av densamma:
4 a. Stockholms fredsörening (1883);
5. Svenska föreningen för Nationernas förbund (1919);
6. Svenska kommittén av världsförbundet för mellanfolkligt samför-
stånd genom kyrkosamfunden (1916);
7. Svenska krigstjänstvägrarförbundet (1925);

8. Svenska sektionen av internationella kvinnoförbundet för fred och frihet (1915, 1919);
9. Svenska skolornas fredsförening (1916, 1919);
10. Svenska världsfredsmissionen (1919);
11. Svenska antimilitaristiska prästers och predikanterers förbund (1931);
12. Ungdomens fredsförbund (1927), ansluten till nr 4.

B. Organisationer, som jämte annan verksamhet även bedriva fredsarbete.

13. Nationaltemplarorden (1922) samt dess ungdomsavdelning:
  - 13 a. Ungdomsförbundet Heimdal (1901);
  14. Orden Teosofiskt tjänande (1915);
  15. Sveriges storloge av I. O. G. T. samt dess ungdomsavdelning;
  - 15 a. Sveriges godtemplares ungdomsförbund (1906); samt
  16. Vita bandet (1900, »fredsdepartementet» 1916).

Sammanlagt 17 riksorganisationer (med Sveriges akademiska förening för Nationernas förbund 18) och 2 lokalorganisationer (inberäknat Stockholms akademiska förening för Nationernas förbund). Summa representerade i samarbetskommittén 19 organisationer.

1. *Förbundet för kristet samhällsliv* (se motion nr 72/1930, sid. 10 och 13), anslutet till internationella försoningsförbundet (Fellowship of Reconciliation), har sedan 1929 ökat sina lokalkretsars antal från 7 till 9 och sammanlagda medlemsantalet från 700 till omkring 850 (därav omkring 540 anslutna till lokalkretsar).

Förbundets verksamhet synes ha varit ganska djupt ingripande på flera områden av det samhälleliga livet genom den allvarliga anda som städse präglat dess arbete i försonande och socialt hjälpende syfte. Under 1930 och 1931 har ett jämförelsevis stort antal föredrag hållits i bland annat fredsfrågan, stundom i form av fredspredikningar, förutom vid de under flera dagar fortgående årsmötena i respektive Osby 1930 och Jönköping 1931, å ett flertal platser i olika delar av landet (kända föredrag av större betydelse, även om Nationernas förbund och dess verksamhet, ett hundratal). Särskilt må nämnas de fyra studiedagar i fredsfrågan vilka hölls i Stockholm i oktober 1931 samt förbundets samverkan med Svenska kommittén av världsförbundet för mellanfolkligt samförstånd genom kyrkosamfunden i anordnandet, omedelbart därefter, 16—19 oktober, av en serie offentliga möten i Stockholm i samma fråga, varvid såsom huvudtalare medverkade kända tyska, franska och engelska personligheter. Förbundets styrelse har på begäran av en delegation inom försvarskommissionen utarbetat en motivering, ur religiös och etisk synpunkt, till en svensk avrustning. Flera publikationer ha utgivits.

Förbundet har deltagit i det internationella praktiska försoningsarbetet, bland annat i Estland och Lettland, samt varit representerat vid fredskonferenser, bland annat år 1931 i Oxford (stats- och frikyrkomän i England), i Lunteren (Internationella försoningsförbundets årskonferens) och i Paris (den s. k. Cecil'ska nedrustningskonferensen).

2. *Föreningen Informationsbyrån för fredsfrågor och mellanfolkligt samarbete* (se motion nr 72/1930, sid. 9 och 12) har ökat sitt medlemstal från omkring 100 år 1929 till omkring 500 år 1931 samt väsentligt utvidgat sin verksamhet i informerande syfte, bland annat genom utgivande

av ytterligare småskrifter samt från och med april 1931 av en månads-tidskrift, »Mellanfolkligt samarbete», vilken tillvunnit sig erkännande för vidsynthet och saklighet. Under januari 1932 har informationsbyrån anordnat en 5 dagars studiekurs med föredrag och diskussioner i ämnen berörande nedrustningen (Skiljedoms- och säkerhetsproblemet, Inför nedrustningskonferensen, Den folkliga fredsrörelsen och nedrustningen, Nedrustningsfrågan i de skandinaviska staterna). Personal från byrån har under 1931 givit ett 50-tal föreläsningar, ofta med diskussion å olika platser i landet.

Byråns internationella förbindelser ha utvidgats att omfatta, förutom Nationernas förbunds sekretariat och arbetsbyrå, ett 50-tal internationella och nationella sammanslutningar i olika länder, varav ett 10-tal nordiska. På inbjudan av Nationernas förbunds generalsekreterare har byråföreståndaren i september 1930 tjänstgjort vid förbundets generalsekretariat i Genève. Byrån har stått som anordnare av den av professor Marvin från London ledda internationella, ambulerande Unity History School's föreläsningkurs under tio dagar i Stockholm, augusti 1931.

3 a. *Sveriges akademiska förening för Nationernas förbund* (se motion nr 72/1930, sid. 9 och 12), ansluten till den internationella federationen av dylika föreningar, har genom sin Stockholmsförening ställt talare till förfogande åt gymnasieföreningarna samt överenskommit med sagda föreningars samsarbetskommitté om anordnandet av ett gemensamt föredrag för samtliga gymnasieföreningar om Nationernas förbund.

Föreningen har alltjämt visat stort intresse för den internationella federationens arbete och har alltid låtit sig representeras vid dess årliga kongresser. Vid flera tillfällen har den svenska föreningen sett sina medlemmar hedrade med betydelsefulla poster inom federationens råd.

4. *Svenska freds- och skiljedomsföreningen* (se motion nr 72/1930, sid. 7 och 10), ansluten till Internationella fredsbyrån i Genève och Nordiska fredsförbundet, har sedan 1929 ökat sina distrikt från 15 till 26, lokalföreningar från 1,100 till 1,380 och sammanlagda medlemsantalet från omkring 40,000 till omkring 50,000. Arbetet har som förut, bedrivits huvudsakligen genom föredragsverksamhet och filmpropaganda (hösten 1930 —våren 1931 tio turnéer med filmen »Giftgas») studieverksamhet, bland annat annat i s. k. cirklar och genom korrespondens, ävensom genom utgivande av publikationer, böcker, broschyrer och månads- (från 1932 halvmånads-)tidningen »Freden». För beivrande av konferenser och kongresser (världsfredskongressen i Brüssel 1931, nordiska kongressen i Köpenhamn s. å.) och kurser hava stipendier utdelats, bland annat genom Stockholms fredsförening (nr 4a ovan) till första kursen vid Nordiska folkhögskolan i Genève, 1931.

5. *Svenska föreningen för Nationernas förbund* (se motion nr 72/1930, sid. 9 och 11), ansluten till Internationella federationen av föreningar för Nationernas förbund, har något ökat sitt medlemstal samt under 1930 och 1931 bedrivit upplysningsverksamhet genom föredrag i Stockholm, vanligen med åtföljande diskussion, i ämnen berörande internationella frågor inom N. F:s verksamhetsområden. Hans excellens utrikesministern har vid offentliga möten lämnat en orientering om arbetet vid förbundsför-samlingens sessioner 1930 och 1931. Föreningen har år 1930 tillsatt en

pedagogisk kommitté med uppgift att åstadkomma ett samarbete med lärare vid skolor och läroanstalter. Denna kommitté har till skolöverstyrelsen överlämnat en skrivelse med anhållan om att i undervisningsplaner och metodiska anvisningar hänsyn måtte tagas till att inom olika skolformer undervisningen må på lämpligt sätt tillgodose det intresse som de mellanfolkliga strävandena och särskilt Nationernas förbund i vår tid äga för varje enskilt folk. Föreningen har på uppdrag av regeringen och med bidrag från densamma år 1930 låtit bearbeta och trycka en av N. F:s sekretariat utgiven broschyr om förbundets organisation och verksamhet samt utdelat densamma, i över 9,000 ex., till skolor. Angående en utställning 1931, se punkt 9 nedan.

Föreningen har varit representerad vid den Internationella federationens möten.

6. *Svenska kommittén av världsförbundet för mellanfolkligt samförstånd genom kyrkosamfunden* (se motion nr 72/1930, sid 8, 11 och 14) har under 1930 och 1931 fullföljt sitt arbete i nära anslutning till det internationella förbundet och den ekumeniska rörelsen efter i stort sett två linjer, fredstankens och det sociala forskningsarbetets. — Den under 1929 i Eisenach (och Avignon) diskuterade fredsresolutionen antogs i något förändrad form och genom ärkebiskop Söderbloms initiativ och verksamhet av det svenska allmänna kyrkliga mötet i Stockholm, april 1931. Med anledning av den förestående nedrustningskonferensen överlämnade kommittén i november 1931 till stats- och utrikesministrarna en resolution, den s. k. Cambridgeresolutionen (i något förändrad lydelse). Med anledning av Mandshurikonflikten överlämnade kommittén i oktober 1931 en framställning till de kinesiska och japanska ministrarna i Stockholm. Kommittén har tillsammans med förbundet för kristet samhällsliv anordnat det ovan nämnda fredsmötet i Stockholm den 16—19 oktober.

Kommitténs andra arbetslinje har närmast varit knuten till det av Ekumeniska rådet upprättade socialvetenskapliga institutet i Genève. Vid ett växande antal internationella sammanträden har kommittén varit representerad. — Kommittén har lidit en stor förlust genom sin ordförandes, ärkebiskop Söderbloms bortgång.

7. *Svenska krigstjänstvågrarförbundet*, som är anslutet till krigstjänstvågrar-internationalen, har omkring 100 inregistrerade medlemmar. Närmare uppgifter om förbundets verksamhet, vilken synes grunda sig på religiösa och etiska åskådningar, saknas.

8. *Svenska sektionen av internationella kvinnoförbundet för fred och frihet* (se motion nr 72/1930, sid 7 och 11) har även under de senaste åren lagt särskild vikt vid spridande av upplysning, i synnerhet om Nationernas förbund. Liksom förut, sedan 1925, har sektionen sålunda anordnat större upplysningskurser, en i Stockholm—Uppsala 1930, en i Norrköping—Linköping och en i Göteborg 1931, de bägge senare ägnade särskilt åt nedrustningsfrågan. Förbundets kretsar, särskilt i Skåne och övre Norrland, ha bedrivit ett betydande upplysningsarbete. Turnéer ha anordnats och enskilda föreläsningar, på anmodan, hållits på seminarier och i skolor. Sektionen har, i anslutning till det internationella förbundets verksamhet, sedan hösten 1930 bedrivit en omfattande propaganda för allmän avrustning, varvid ett betydande antal (omkring 280,000) sven-

ska namnunderskrifter erhållits. De komma att tillsammans med andra landssektioners motsvarande petitionslistor överlämnas till nedrustningskonferensen.

Sektionen har även på annat sätt deltagit i det internationella fredsarbetet, bland annat i det internationella förbundets kommittéer. En svensk sektionsmedlem (fru E. Waern-Bugge) har på uppdrag av förbundet under 1931 verkställt vissa undersökningar av förhållandena i Palestina i syfte att främja förbundets folkförsonande arbete och särskilt för att minska motsättningarna mellan judar och araber. Två representanter närvaro vid den Cecil'ska nedrustningskonferensen i Paris, november 1931.

9. *Svenska skolornas fredsförening* (se motion nr 72/1930, sid 8 och 11), ansluten till Nordiska lärares fredsförbund, har sedan 1929 ökat sitt medlemsantal från 200 till 250, fördelade på 80 orter. Föreningen är numera ansluten även till World Federation of Education Associations och står i nära samarbete med Internationella uppfostringsbyrån i Genève. Föreningen har fullföljt sin verksamhet inom skolorna och bland lärarna, bl. a. genom föreläsningar om Nationernas förbund och utgivande av småskrifter. Föreningen tog jämte Svenska föreningen för N. F. initiativet till och anordnade en utställning i Stockholm (Svenska skolmuseet och Pedagogiska biblioteket) av materiel och litteratur om Nationernas förbund och det mellanfolkliga samarbetet, oktober—november 1931.

En bearbetning av denna materiel pågår i syfte att ställa den till skolornas förfogande. Föreningen har deltagit i den av föreningen för N. F. tillsatta pedagogiska kommitténs arbete (se punkt 5 ovan).

Föreningen har deltagit i anordnandet av Nordiska lärares fredsförbunds sommarskola och upplysningskurs år 1930 i Lahti i Finland samt ställt stipendier till förfogande för sagda skola. Likaledes har föreningen utdelat stipendier för deltagande i den ovan i punkt 2 nämnda Unity History School i Stockholm samt del av ett stipendium åt elev vid Nordiska folkhögskolan i Genève 1931.

10. *Svenska världsfredsmissionen* (se motion nr 72/1930, sid. 8 och 11) har sedan 1929 minskat lokalavdelningarnas antal från 90 till 75 men ökat medlemsantalet från 4,000 till 5,000. Verksamheten har bedrivits som förut i radikalt antimilitaristisk riktning på religiös grund. På föreningens initiativ har en kommitté bildats, år 1931, för stöd, även ekonomiskt, ur en särskild s. k. frigörelsefond, åt personer, som av samvetsskäl icke ansett sig vidare kunna deltaga i tillverkning av krigsmateriel och därigenom kommit i nödläge.

11. *Svenska antimilitaristiska prästers och predikanter förbund*, anslutet till motsvarande internationella organisation, bildades i september 1931. Det räknar omkring 100 medlemmar, tillhörande såväl statskyrkan som frikyrkor.

12. *Ungdomens fredsförbund* bildades 1927, räknar för närvarande 5 lokalavdelningar och omkring 300 medlemmar. Förbundet är anslutet till Svenska freds- och skiljedomsföreningen och verkar genom föredrag och diskussioner.

13. *Nationaltemplarorden* (se motion nr 72/1930, sid. 10 och 13) har un-

der de två senaste åren ägnat ökad uppmärksamhet åt fredsarbetet, såsom en studieuppgift inom cirklar och lokalföreningar, varjämte propaganda för fredsviljans daning fullföljts genom fredsmöten. Till tjänst för föreningar som för sådana möten ha svårighet att anskaffa talare, ha fredsföredrag utarbetats av dels statsminister C. G. Ekman, dels rektor J. Elgeskog.

13 a. *Ungdomsförbundet Heimdal*, som bildades 1901, har 70 lokalavdelningar och omkring 2,600 medlemmar, utger tidningen »Heimdaliten». Förbundet har i anslutning till Nationaltemplarorden bedrivit ett allt mer energiskt arbete för upplysning i fredsfrågan. Genom beslut vid förbundsmöte 1931 har en permanent kommitté tillsatts för att leda fredsarbetet inom förbundet.

14. *Orden Teosofiskt tjänande* (se motion nr 72/1930, sid 10 och 12), ansluten till International Theosophical Order of Service, har under de bägge senaste åren bedrivit arbete för freden i ungefär samma omfattning och efter samma grunder som förut.

15. *Sveriges storloge av I. O. G. T.* har år 1930 beslutat att organisera ett systematiskt upplysnings- och studiearbete för freden. Förberedelser härför pågå.

15 a. *Sveriges godtemplares ungdomsförbund* (se motion nr 72/1930, sid. 9 och 12) har — i likhet med ungdomsförbundet Heimdal — under de bägge senaste åren aktiviserat sitt fredsarbete, bland annat genom bildandet av särskilda studiecirklar särskilt i fredsfrågan.

16. *Vita Bandet* (se motion nr 72/1930, sid. 9 och 12), anslutet till den internationella föreningen World's Women's Christian Temperance Union, har även under 1930 och 1931 bedrivit en betydande och objektivt hållen upplysnings- och propagandaverksamhet för freden.

Anm. För samtliga ovannämnda föreningar torde gälla, att den allmänna nedrustningsfrågan, särskilt under det senaste året, beretts ett väsentligt ökat utrymme i deras upplysnings- och propagandaverksamhet.

Samarbetskommittén för fredsfrågor har i maj 1931 utarbetat en resolution för opinionsyttring inför nedrustningskonferensen. Denna resolution har på sin tid överlämnats till stats- och utrikesministrarna samt i stor utsträckning legat till grund för olika föreningars opinionsbildande verksamhet. Samarbetskommittén har vidare, i de flesta av de till densamma anslutna organisationers namn, i november 1931 med anledning av konflikten i Mandschuriet överlämnat en skrivelse till Japans och Kinas beskickningschefer. Dessutom har kommittén i skrivelse till regeringen (26 november 1931) hemställt om att ett penningbelopp måtte ställas till Nationernas förbunds förfogande för att av detsamma användas för bispringande av nationer, som åsamkats oförvållad skada, genom naturkatastrofer och dylikt, samt att Sverige måtte ansluta sig till konventionen av den 12 juli 1927 angående en internationell hjälpunion (under Nationernas förbunds överinseende).